



Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Józef
Nazwisko: Kutermak
Miejsce urodzenia: Sosnowice
Data urodzenia: 15-02-1936
Imię ojca: Piotr
Imię matki: Franciszka
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Ksiądz Józef Kutermak od zarejestrowania 17.09.1963 pod numerem 10044 Teczki Ewidencji Operacyjnej na Księdza (TEOK) pozostawał pod stałą kontrolą operacyjną Wydz. IV KW MO w Bydgoszczy.	Materiałów brak. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych i ZSKO.	

Akta kontrolne śledztwa (RSD 11/74) prowadzonego od 15.07.1974 do 27.09.1974 przez Wydz. Śledczy KW MO w Zielonej Górze. Śledztwo w sprawie „przystąpienia do remontu kapitałnego i rozbudowy budynku we wsi Czerna w powiecie żagańskim w czerwcu 1974 bez właściwego zezwolenia” zostało wszczęte 15.07.1974 postanowieniem Prokuratury Wojewódzkiej w Zielonej Górze (II Ds. 58/74). Postanowieniem Prokuratury Wojewódzkiej w Zielonej Górze z 23.08.1974 Józefowi Kutermakowi przedstawiono zarzuty tego, że: 1) „Dnia 19 czerwca 1974 r. w Żaganiu jako nabywca nieruchomości rolnej o pow. 0,24 ha wraz z budynkiem gospodarczym wyłudził podstępnie poświadczenie nieprawdy w Państwowym Biurze Notarialnym w ten sposób, że złożył przed notariuszem oświadczenie, że nieruchomość tę przekazano mu w formie darowizny, podczas gdy faktycznie nabył ją za kwotę 25.000 zł”; 2) „Z początkiem lipca 1974 r. w Czernej pow. Żagań bez wymaganego przepisami zezwolenia przystąpił do wykonywania prac remontowo-budowlanych w budynku gospodarczym, wchodzącym w skład nieruchomości, którą nabył”. W czasie przesłuchań Józef Kutermak przyznał się do nielegalnego prowadzenia prac remontowo-budowlanych, zaprzeczył natomiast, aby wyłudził u notariusza poświadczenia nieprawdy. Budynek miał zostać przebudowany na kaplicę i salę katechetyczną. Śledztwo zakończono 27.09.1974 wniesieniem aktu oskarżenia przeciwko księdzu. 25.11.1974 został skazany przez Sąd Powiatowy w Żaganiu na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z zawieszeniem na 2 lata. Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze (IVKr. 38/75) postanowieniem z 15.07.1975 utrzymał wyrok skazujący Józefa Kutermaka na karę pozbawienia wolności, natomiast uchylono karę grzywny za naruszenie przepisów prawa budowlanego.

IPN Po 030/254 (6760/III).

Akta w sprawie karnej (IIIK 370/86) prowadzonej przeciwko osobom oskarżonym o to, że 01.05.1985 w Bydgoszczy napadli na funkcjonariusza, któremu ukradli aparat fotograficzny i dwie kasety na szkodę WUSW w Bydgoszczy. Sprawa była prowadzona od 02.05.1985 do 04.09.1987 przez Sąd Rejonowy w Bydgoszczy. Śledztwo w sprawie napadu wszczęto 10.05.1985 postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy (1Ds. 777/85). Józef Kutermak przechodził w protokołach przesłuchań podejrzanych - na zapleczu bazyliki miał on odebrać od głównego sprawcy napadu skradziony aparat. Postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy z 13.02.1986 ww. postawiono zarzuty tego, że: „W dniu 1 maja 1985 r. w Bydgoszczy udzielił poplecznictwa [sprawcom napadu] w ten sposób, że przyjął od nich, a następnie ukrył aktówkę z aparatem fotograficznym wiedząc, że przedmiot ten pochodzi z napadu rabunkowego”. Tego samego dnia został przesłuchany w charakterze podejrzanego - zaprzeczał postawionym zarzutom. Postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy postanowiono o wyłączeniu z akt śledztwa materiałów dotyczących Józefa Kutermaka w zakresie przedmiotów znalezionych 13.02.1985 w jego mieszkaniu w wyniku przeszukania: „w trakcie przeszukania dwóch pomieszczeń piwnicznych znaleziono różnego rodzaju broszury o treści politycznej”. Aktem sporządzonym 27.02.1986 przez Zastępcę Prokuratora Rejonowego dla Miasta Bydgoszczy ww. został oskarżony o to, że: „W dniu 1 maja 1985 r. w Bydgoszczy, chcąc aby [sprawcy napadu] uniknęli odpowiedzialności karnej za dokonany napad rabunkowy na [funkcjonariusza], udzielił im pomocy w ten sposób, że bezpośrednio po napadzie przyjął, a następnie ukrył aktówkę z zawartością aparatu fotograficznego i dwóch kaset, pochodzące z przestępstwa”. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy (IIIK 370/86) z 18.09.1986 Józef Kutermak został uniewinniony od zarzucanych mu czynów. Prokuratura Rejonowa w Bydgoszczy wniosła rewizję od powyższego wyroku. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy (IIIKr 1023/86) z 02.02.1987 zaskarżony wyrok wobec Józefa Kutermaka został utrzymany w mocy.

IPN By 298/16 t. 1-5.

<p>Akta kontrolne dochodzenia (RSD 2/86) prowadzonego od 13.02.1986 do 15.05.1986 przez Wydz. Śledczy WUSW w Bydgoszczy, w sprawie gromadzenia i przechowywania „nielegalnych wydawnictw” w celu rozpowszechniania. 13.02.1986 Józef Kutermak został wezwany do Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy, gdzie przedstawiono mu zarzuty i przesłuchano w charakterze podejrzanego w sprawie napadu rabunkowego na funkcjonariusza WUSW w Bydgoszczy, któremu 01.05.1985 skradziono aparat fotograficzny i aktówkę. Na mocy postanowienia Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy (1 Ds. 777/85/S) w sprawie przeciwko Józefowi Kutermakowi zarządzono przeszukanie pomieszczeń należących do parafii św. Wincentego a Paulo w Bydgoszczy w celu odnalezienia skradzionych przedmiotów. Podczas przeszukania znaleziono i zakwestionowano m.in. papier, kartony z nielegalnymi wydawnictwami, tzw. „kartami świątecznymi” (ponad 1000 sztuk), kalendarzami „Solidarności” i innymi (np. 45 egzemplarzy pisma „Solidarność Walcząca” z 1985 roku). Pomieszczenia należały do Prymasowskiego Komitetu Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom i były przeznaczone do przechowywania darów żywnościowych. Na mocy postanowienia Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy wyłączono ze śledztwa przeciwko Józefowi Kutermakowi materiały dotyczące ujawnienia nielegalnych wydawnictw i przekazano je Wydz. Śledczemu WUSW w Bydgoszczy. 09.05.1986 przedstawiono zarzuty innej osobie, związanej z Prymasowskim Komitetem Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom. 12.10.1987 Józefowi Kutermakowi wydano przedmioty zakwestionowane w sprawie.</p>	<p>IPN By 070/5257 (5838/III).</p>
<p>Materiały administracyjne Dep. IV MSW w Warszawie z okresu od 10.01.1986 do 03.11.1988, zawierające informacje dotyczące postaw i działalności polskiego duchowieństwa, interwencji kleru w toczących się procesach osób oskarżonych o rozpowszechnianie „nielegalnych wydawnictw” oraz informacje dotyczące posług religijnych w jednostkach więziennictwa. Ksiądz Józef Kutermak figuruje w „Notatce służbowej dla Ministra Sprawiedliwości w sprawie posług religijnych w jednostkach więziennych”, sporządzonej 31.01.1986. Ww. w 1983 roku został zwolniony z funkcji kapelana Zakładu Karnego w Potulicach ze względu na „niewłaściwą postawę oraz poważne naruszenia przepisów obowiązujących na terenie jednostek więziennych”. Był on jednym z księży-kapelanów „o nastawieniu antysocjalistycznym”.</p>	<p>IPN BU 0713/316 (12/90N).</p>
<p>Rozpracowywany przez Wydz. IV WUSW w Bydgoszczy w ramach Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. „Kruk”, zarejestrowanej 17.12.1985 pod nr 25438. Powodem założenia sprawy było „aktywne angażowanie się w nielegalną, pozareligijną działalność na terenie miasta Bydgoszczy”. Sprawę zakończono 18.09.1989 z powodu „zaprzestania nielegalnej działalności”. Materiały złożono do archiwum pod sygn. 7276/II.</p>	<p>Materiały o sygn. 7276/II zniszczono komisyjnie 17.01.1990 w Wydz. OKPP WUSW w Bydgoszczy. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych i ZSKO.</p>
<p>Józef Kutermak był objęty obserwacją ze strony Wydz. „B” WUSW w Bydgoszczy na zlecenie Wydz. IV WUSW w Bydgoszczy. Obserwację pod krypt. „Schron” prowadzono kilkukrotnie w lutym 1986, w związku z ogólną obserwacją Prymasowskiego Komitetu Pomocy.</p>	<p>Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych.</p>

Teczka pracy tajnego współpracownika (TW) pseud. „Klimaszewski”/ „Działacz”, nr rej. 18997, zawierająca doniesienia dotyczące działaczy NSZZ „Solidarność” w Bydgoszczy. Józef Kutermak przechodzi w licznych notatkach służbowych sporządzanych w Wydz. III „A”/IV KWMO/ Wydz. V WUSW w Bydgoszczy ze spotkań z TW, jako ksiądz odprawiający Msze św. w intencjach byłych internowanych, skazanych i ich rodzin w kościele pw. Św. Wincentego a Paulo w Bydgoszczy. Pierwsza notatka z informacją o mszy pochodzi z 16.06.1985. W nabożeństwach uczestniczyło wielu działaczy opozycyjnych.

IPN By 0085/1509 t. 4 (40805/I).

Akta paszportowe Józefa Kutermaka prowadzone od 12.03.1969 do 27.05.1989 przez Wydz. Paszportów KW MO we Wrocławiu, Zielonej Górze, Bydgoszczy/ Wydz. Paszportów WUSW w Bydgoszczy. W aktach znajdują się informacje o trzech zastrzeżeniach wyjazdów za granicę: 1) 04.11.1977 Wydz. IV KW MO w Zielonej Górze wniósł zastrzeżenie wyjazdów do „krajów kapitalistycznych i państw demokracji ludowej” w okresie od 01.11.1977 do 01.11.1982. Decyzję uzasadniono tym, że Józef Kutermak krytykował publicznie „politykę rządu PRL”. Ponadto, podejmował bez zezwolenia władz prace związane z adaptacją budynku do celów sakralnych; 2) 01.06.1984 Wydz. IV WUSW w Bydgoszczy wniósł zastrzeżenie wyjazdów do „KK” (krajów kapitalistycznych) w okresie od 01.06.1984 do 31.05.1986. W uzasadnieniu podano, że Józef Kutermak utrzymywał bliskie kontakty z podziemiem politycznych skupionym wokół Prymasowskiego Komitetu Pomocy Internowanym i Więzionym mającym siedzibę w kościele św. Wincentego a Paulo w Bydgoszczy. W przypadku jego wyjazdu za granicę „istniało uzasadnione podejrzenie”, że ks. Kutermak nawiąże kontakt ze środowiskami antykomunistycznymi; 3) 09.06.1987 Wydz. IV WUSW w Bydgoszczy wniósł zastrzeżenie wyjazdów do „WKŚ” (wszystkich krajów świata) do 09.06.1989. Decyzję uzasadniono tym, że istnieje „uzasadnione podejrzenie, iż podczas pobytu za granicą, w/wym. zaszkodzi interesom politycznym PRL m.in. poprzez nawiązanie kontaktów z osobami lub ugrupowaniami o wrogiej politycznie orientacji”. Ostatnie zastrzeżenie zostało zarejestrowane w dzienniku zastrzeżeń wyjazdów za granicę za lata 1985-1990 pod nr 126. Zastrzeżenie anulowano 24.08.1989.

IPN By 680/56000 (EABY 56000), IPN By 077/116.